

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шмд. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукотисів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в криву 4-50 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
Словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЙ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Початкова школа на Україні.

Львів, 19. вересня 1927.

В одному з попередніх чисел нашого органу писали ми про те, що в УСРР приготувалися до проведення в цьому році окремого т. зв. шкільного перепису. При тій нагоді цитували ми статтю видатного статистика і одного з керівників статистичного уряду України Авдієнка, в якій він стверджує між іншим, що про деякі сторінки життя теперішньої української школи, розуміється початкової, досі нічого не знала ні влада, ні суспільство і це все в той час, коли освіта будується на трудовому принципі.

Та кілька днів пізніше найшли ми в харківській пресі («Комуніст» з 9. IX. 1927) обширну статтю тогож М. Авдієнка про початкову народну школу на Україні, статтю незвичайно багату статистичними даними дотично числа шкіл, учителів та учнів. Самозрозуміло, що ці цифри ще змальовують ще самої школи, не мають ніякого поняття про її внутрішнє життя, урядження та вивчення, — того не знає і сам Авдієнко, а до того признався в попередній статті — та все ж змальовують дуже яскраво шкільний рух, змалюють чисельність дівторів та учителів по школах з уваги на їх зріст, а також на сам ріст шкіл від 1923 р. по 1. січня ц. р. Ми дозволимо собі покористуватися даними Авдієнка в нашій статті.

Загально відома річ, що в передвоєнних часах, при старому царському режимі українське населення мало величезний відсоток неграмотних, далеко-далеко більший від російського населення у центральних московських губерніях, дарма, що воно горнулося стихійно до школи, чого не видно було між російським населенням на російській етнографічній території. Таким чином шкільна політика царської влади стояла, так сказати, на сторожі неграмотності українського народу та його культурної відсталості.

По революції відносини цілковито змінилися. Уже в самому ході революції помітне було серед українського населення велике непереможне бажання засновувати школи. На це наше селянство не жаліло ніяких жертв ні засобів. Та швидко по страхоттах усіх громадських воєн і по страхоттах воєнного комунізму припала теперішній радянській владі роли вбрати цей самоцінний рух українського населення при організації шкільництва в організовані форми та регулювати його відповідно до своїх потреб і фінансової спроможності держави. Радянська влада рішила, як відомо, розвести до 1931 р. таку сітку народних початкових шкіл, щоби в тому році вся дівторка шкільного віку примусово навчалася в школі. Нині до такого «ідеального» стану ще далеко. Бо зі статті М. Авдієнка довідуємося, що під теперішню пору є на Україні більше одного мільона дітей шкільного віку (від 8—11 літ), що не користають з ніякої школи. Очевидно, що цифра ця страшна. Велика, а то й переважаче частина тієї неграмотної дівторки вже навченої школи не навчиться ні читати ні писати.

Обсервуючи дотеперішній розвиток шкільництва (початкового)

можна мати надію, що за кілька літ такої невідрадної появи в житті українського населення і дівторки не буде. На всякий випадок не скінчиться це у 1931 р. Шож кажуть цифри? Ось у 1923 р. (1. січня) було на Україні 16.988 початкових шкіл, а з 1. січня ц. р. є їх уже 18.604. Отже протягом чотирьох літ збільшилося їх число на 1616 шкіл. Зріст без сумніву дуже показний. Та пригляньмося самій дівторці. В 1923 р. (1. I.) вчилася в тодішніх школах 1.492.276 душ дівторки, а 1. січня 1926 вчилася їх уже 2.193.593, тоб-то протягом трьох літ число їх збільшилося на 701.000.

На тому місці слід підкреслити одну, незвичайно важну і відрадну обставину, на яку звертає увагу і Авдієнко, а саме, що зріст учнів по школах України був процентово значно вищий від аналогічного зросту по інших радянських республіках. І так у РСФРР на 10.000 населення припадало протягом двох останніх літ зросту на 62 учнів, у ЗСФРР — 65, у БСРР — 56, а в УСРР аж 106. Різниця, як бачимо, величезна і підтверджує вона знову вгорі сказане про стихійну, елементарну тягу українського населення до школи. Шож до учителів, то їх число теж сильно зростає. У

1923 р. (1. I.) було їх в українських початкових школах 49.162, а з 1. січня 1927 р. було їх уже 59.429. Приріст унаслідок цього круглою цифрою 10.000. Тут слід ствердити, що на таку великанську кількість шкільної дівторки учителів рішуче за мало.

Обговорюючи що справу не можемо не порушити ще одної дуже важної для нас сторінки тієї школи. Якою мовою вчиться у ній дівторка? На це питання теж находимо у статті Авдієнка відповідь у цифрах. В 1926 р. вчилася українською мовою 1.452.560 дітей, а в 1927 р. вчиться 1.587.000; російською мовою вчилася 1926 р. 235.180, а в 1927 р. вчиться 234.000; жидівською 1926 р. — 46.300, а 1927 — 61.000; польською 1926 р. — 13.050, а 1927 — 18.670; німецькою 1926 р. — 22.050 а 1927 — 30.000; молдавською 1926 р. — 4.000 а 1927 — 5.600.

Наведені цифри незвичайно вимовні з різних боків та аналізувати їх тут не місце. Для нас приємно ствердити, тільки той відрадний факт, що в укр. народі живе велика тяга до освіти, до культури, до знання. А це прикмети, які кожного українця напувають вірою у велике і світле майбутнє української нації.

Лицарі політиканства.

Робітниче-Селянський Комітет Допомоги.

Українські центральні установи у Львові, приступаючи до створення Українського Центрального Комітету допомоги жертвам, звернулися і до представників лівих течій, щоби приступили до спільної праці над опануванням небувалого народного нещастя. Початково не знали вони, на яку ногу ступити, а опісля на спілку з поляками і жидами створили окремий допоміжний комітет під назвою: Робітниче-Селянський Комітет Допомоги. Відозву комітету підписали: пос. А. Братунь, К. Вальницький, Дм. Вербовий, пос. Я. Войтюк, Адр. Гомозовський, А. Завальський, М. Заяць, Ів. Калинович, Ілля Калатинський, пос. С. Козницький, пос. Ст. Матівець, сеп. Ів. Пастернак, Пекелес (з Професійної Лівиці), Ольга Пристай, Ст. Рудик, Вол. Сорочевитч, Татажинський (з Проф. Лівиці), Ів. Хаба, Віктор Хрущев (ПРС-Лівич), Йосиф Цибрух (Пр. Спілка металістів), пос. М. Чучмай, А. Шварценберг (Робітничка Лівиця), Францішук Шмалъ (ПРС-Лівич), Павло Шербак і Т. Яблонський.

Робітниче-Селянський Комітет Допомоги виступає до боротьби: «За негайну, беззворотну, грошову допомогу коштом військового бюджету та стягнення майнового податку поміщиків і фабрикантів;

За примусову ревізію без відшкодування збіжжя і наші у поміщиків для безплатного розділу між голодних і потерпілих від повені;

За примусову ревізію без відшкодування будівельного матеріалу у дерев'яних баринах на користь відбудови осель селянської і робітничої бідноти;

За негайну, безплатну санітарну поміч та боротьбу з пошестями;

За негайну роздачу одягу та живої і мертвого інвентаря;

За негайне організування в місцевостях, обитих повню, збіжжя до допоміжних складів;

За скінчення сільської бідноти від податків;

За негайну відбудову мостів і доріг коштом державного бюджету;

За звільнення громад від тягарів відбудови;

За регуляцію рік за негайну меліорацію ґрунтів, злищених повню;

За розділ грошової, збіжжя та будівельної допомоги, приданої урядом, виключно через Робітниче-Селянський Комітет Допомоги жертвам повені;

За землю без викупу!

За робітниче-селянську єдність».

З того всього, поруч чисто політичних вклинів і домагань, мабуть найцікавішим є, щоби весь розділ грошової, збіжжя та будівельної допомоги передав урлду через Робітниче-Селянський Комітет Допомоги. Видно, що ліви з найліпших, які в оні і на яві малять про «угоду» українських національних чинників з поляками, не пестують співпрацю з польським урядом, як це видно з виставленого домагання.

Зате слабо підкреслено у відозві Робітниче-Сел. Комітету потребу самодопомоги. А прецінь, колиб сьогодні згуртували у лівих організаціях робітники, в імені яких підписали відозву їх провідники, жертвували одноденний заробіток у користь жертв повені, то зібралась би велика сума грошей, якими можнаб зменшити розміри і наслідки лиха. Та провідникам безчисленних лівиць мабуть зовсім не в голові допомога жертвам повені. Вони тільки використовують нагоду для своєї пропаганди при допомозі демагогії.

Сепарація радикалів.

Радикали, які спершу приступили були до Українського Центрального Комітету допомоги жертвам повені, позанидували лаврів лівим інтернаціональним ґруном, вступили в спільного комітету і створили свою окрему допоміжну крамничку під партійним прапором. Притокою до виступлення радикалів (О. Навроцького, М. Матчака і з-ра М. Ста-

хова) зі спільного комітету є обстоїна, що — мовляв — «більшість членів Крайового Комітету Допомоги жертвам повені вступила у воєністські «сполечні» комітети разом з «Товариством Школи Людовей» і іншими поліністичними польськими організаціями і тим самим запорічила потребу існування самостійного українського крайового комітету, який з природи річ мусить мати іншу мету і методи акції, як польський». Цей мотив повелінки радикалів є простою негідною сербозних діячів вигадкою. Український Центр. Комітет допомоги жертвам повені є вповні самостійний. Від його імені входить у склад воєністського комітету тільки один делегат (през. В. Дедикевич) для контролю допоміжної акції. Справу і нечисті участі українців у воєністських комітетах висловили ми у попередньому числі (за що сконфісковано «Діло») і нема потреби вертати до цієї теми. Зрештою ту нечистість участі радикалів розуміють так само добре, як і ми. Тільки партійна спекуляція пхнула їх на шлях сепарації.

Радикали ведуть акцію допомоги через «Союз Селянських Спілок», який зібрав на акцію допомоги жертвам повені 243 зол. і 58 сот. А шкода, бо і на збірку, яка покищо представляється дуже непомітно, і на дальшу акцію ауживається не потрібна багато енергії без виглядів на успіх.

Малечення упередісті.

Також неприємні упередісті, які представники входять в склад Українського Центрального Комітету допомоги жертвам повені, почали боротьбу з вітраками, щоби спекти партійну печеню. І вони в своїй сліпоті не бачать наслідків неучасті українців в офіційних комітетах. Для них краще було би, колиб поділи без ніякої контролю господарили податковим грошем українського населення і по своїй владі давали допомогу: кому хочуть і як хочуть. Тому вдаряють на тривогу, бо — мовляв — львівський воєвода використав участь українців в офіційних комітетах для політичних цілей. Але це ще дурниця. Важніше, як на ту справу подивляється по тім боці кордону:

«Вже на перші відомості — пише «Радка» — про катастрофу і потребу поміч, по головних центрах Радянської України (Київ, Харків, Одеса і ін.) почався рух. Почато працю, щоби в нещастю помігти братові з-за Збруча. Во круги, не виключаючи урядових, заінтересувалися потребами потерпілих у повені. Числячися з розмірами заінтересування, можна було надіятися значно більшої допомоги, як при акції допомоги «Голодному Селу» (пригадуємо, що згадана акція обмежилася 20 вагонами збіжжя — Ред.). Але нині приходить вісти затривожуючої. Вже на перші вістки про участь українців на раті воєводи і опісля у воєністській комісії допомоги жертвам повені припинилася розмах розпочатої акції. Таким чином розуміється уже приїде національному шкоду, бо з одної сторони перестане він національну засаду нашої суспільності працювати власними силами і засобами, а з другої сторони позбавляе він поперішні маси справді великої допомоги, яку могли би дістати тільки всім українського народу. Шлях суспільності повинна осудити політику УНДО в комітеті допомоги жертвам повені. Ми будемо старатися переконати халевно недостатньо ще зорієнтоване наше громадянство на Рад. Українське».

ж, що панове урядисти не є речниками галицької суспільності та орієнтувати наддніпрянське громадянство, що не має основ здержувати поміч сямим жертвам повені".

Читачи ці крутість і поборо-хеньки, приходиться заломлювати думи над стичним урядом людців, яким являється мейстеровіський тип італі в руки рапало циро. Все написане, від початку до кінця, минається а правдою. Не аніти, авіділа дамоє унепінсти півлі відомости про великий рух на Рад. Україні у зв'язку а катастрофою повені на Зах. Україні. 6 це фантастичні пидуми, бо — на жаль — досі ніякого руху а тім напрямі нема, а тим менше не було. Нильно вичитуємо радянську пресу і дотепер найшли ми в ній тільки дрібну замітку на тему допомоги братам. В „Комуніст" ау: стрічаємо таку потатку:

„Збірка про лихо, що спіткало населення Зах. України, зворушила широкі кола українського населення. Комісія Зах. України при ВУАНі (Всесоюз. Академія Наук) ухвалила організувати збір коштів на допомогу тим, що постраждали від повені. Для цього комісія влаштує кілька лекцій і доповідей і зібрані кошти віддасть до фонду допомоги".

Тільки всього. Так дотепер представляється великий допомогівий рух. Ані громадянство, ані тим менше урядові чинники не виявили зацікавлення до стичного нещастя, що навістило Зах. Україну. Тільки старі національні робітники а Академії Наук постановили влаштувати кілька лекцій і доповідей, щоб тим чинном зібрати кількадесят чн кількасот карбованців на допомогу жертвам повені.

А убогі духом і розумом унепінсти мняють собі волосся а голови з приводу унідствіа. які попсували всю справу допомоги. Чи треба якразового аразка комедіанства і підчепности павів зід етату „Рад" Зрештою, що спільного має справа участі чн неучасті представників українських центральних установ, а на унідствіа — як пише „Рад" — а самою акцією допомоги? Не вдаємося в описку участі деяких членів У. Н. Д. Обєднання в раді, оліаче сумніваємося, щоб не зробило таке розторопуче вражіння в Харкові. Таж в тому раді брав участь радянський консуль п. Кіраченко, а ми лічимо не чути про його відкликання. Цікаво й те, що досі постійно панове унепінсти висміювали „власні сили і засоби", а тепер раптом зацікавили про них, будучи внаважними носіями і проповідниками „власних сил і засобів".

Нагідне комедіанство і штучне роблення настроів а користь унепін-

тичної „павінности" ві школою для акції допомоги — ось тенор їхніх теревен. Але, не звачаючи на те, ми дозволяємо собі просити амбасадорів „громадянства на Рад. Україні", щоб вони його орієнтували і встановили на нещасних жертвах повені. Може їх голоє матиме більше значіння, як відозва представників українських громадянських установ.

Ратункова акція.

Митр. Шептицький на терені катастрофи. Стрий, 16. вересня 1927.

Ратункова експедиція митр. Шептицького а складі 20 осіб прибула 12. п. м. до Синевіська Нижнього. Тут затримався митрополит дуже коротко, вийшовши а стичність зі селянами, що працювали при напаві гостинця, через який потік зробив був собі нове русло. З анта перелів митрополит катехізацію а дітьми, роздав грошеві лепти і з транспортом відїхав до Синевіська Вижнього. Важкою була переправа через ріку Стрий, бо повінь знищила великий міст, який заступлено провізоричним.

Біля моста працювали селяни, вилучаючи з води колоди дерева. З огляду на знищену дорогу тигарові й особові авта мусли звернути на громадське пасо-висько, що простягається в коліні ріки. Тепер занесене камінням і ріку виглядає як гостиниць. Опісля знову треба було переправлятися через Стрий в брід. Авта застрягла в кориті ріки. Треба було запрягти вісім пар коней, щоб витягнути тигарові авта.

У Синевіську Вижнім митрополит подався до церкви, де виголосив проповідь і сповідав. Вечером відбувся розділ допомоги між змитнене населення.

Дня 13. п. м. митрополит відїхав Крушеляницю і Корчин, села дуже важко навішені катастрофою повені. Всюди по дорожжю видно небувале знищення. Всі мости на долинах Стрия зруйновані. Поля затоплені або вкриті камінням і грубою верстою ріки. Древа повиривані а корінням, хати ліамулені або й знищені.

Оглянувши Крушеляницю і Корчин, митрополит вернув до Синевіська Вижнього, а на другий день вислав а знищені села придіа харчів, одїж і грошеву допомогу.

Вечером 13. п. м. митрополит сповідав у церкві, відправив богослуження, а опісля а лікарем д-ром Р. Гоцьким подався на оглядний хворих.

13 Синевіська Вижнього, яке на про-тязі кількох днів було центральною стачією ратункової експедиції митр. Шептицького, відїхав митрополит на полудне, до Гребенова і Тухли. Знищення там велике. В обох місцевостях митрополит, побувавши в церквах, роздавав грошеві допомоги та надїлював навішених нещастям харчами а одїжю.

замічає, що його служба за 2 хвилини кінчиться. Зараже драпається по драбині на стрих та співає за ноги заспаного сурмача. Недовго будить, бо той на вид малого „Вилізайка" вривається та відскакує на подвір'я і за хвилину звук сурми на рівні „ставал" грає у воздуху та відгомном переливається у смерекових лісах.

Прокинулось пластуство та ще востання простягається на мохових лежанках. Ще тільки 10 минут лінощів на лежанках, а гаряча робота вже всіх. А тимчасом денний дижурий відбирає звіт від стійкового. Малий „Вилізайко" у випрамлений поставі голосить: „Все в порядку, тільки хочу спати, а потім їсти!" Дижуриня усміхається: „Дякую, а тепер їди спати, а їсти будеш пізніше!" Чути свисток дижурного, і пластуни, мов сіпі, ажбока силуються а горіща та стають у ряд. Провідник піонірки „Карамболь" вже визначає роботу: „Перша група — мурувати хліник, друга — кінчити гать, третя — в ліс за рішем, четверта — рубати дрова, кухар і шміряки до снідання. Вже!" — Середня приємність — мурчить „Штаптер", якому довелось їти в ліс за рішем. Але ранній холод підганяє всіх до швидких рухів і за кілька хвилин робота „торить".

В 6-ій свідкає дижурний на гімнастику Несеться прижає: „Скину-

Дня 16. п. м. митрополит у товаристві о. криз. Ковальського і лікаря д-ра Р. Гоцького повернув до Стрия, відїхавши по дорожжю Межиброді і Стиняку. І тут прийнятим порядком митрополит спершу відїхав церкви, а опісля роздавав грошеві допомоги, харчі а одїж.

Зі Стрия піла експедиція подався а напрямі Болехова.

Нові повітові комітети.

В Українській Центр. Комітеті допомоги жертвам повені згодоєно створення повітових допомогівих комітетів а Рівному (голова: адвокат Микола Багрянович) і а Стрию (голова: Інокентій Захарій).

Слова і діла.

У зв'язку з дописом о. Березюка про катастрофу повені а Ясеневі Горішнім, одержуємо від дирекції Повітового Союзу Кооператива а Косові таке пояснення:

В ч. 204 часопису „Діло" а дня 13. п. м. в дописі о. М. Березюка про катастрофу повені а Ясеневі Горішнім неправдаю представлено фактичний стан допомогівой акції зі сторони Повітового Союзу Кооператива а саме: Не староста Пайонковський „обіцяв вплинути на Повітовий Союз Кооператива у Косові отворити в Гор. Ясеневі магазин для кооператив, відатих від Косова", тільки сам Пов. Союз хотів розпочати широку допомогіву акцію і запропонував старості повести усю допомогіву акцію через Повітовий Союз. Всі пропозиції прийнято, але на ділі перевелось всі закупити через дрібних крамарів, а допомогу на місних фактично роздає поліція за цілковитим поминенням наших кооператив, нимо того, що Повітовий Союз має повну змогу дати всі товари, яких потребує голодуюче населення по значно дешевій ціні.

ЖЕРТВАМ ПОВЕНІ.

На допомогу жертвам повені на виладкову книжочку ч. 8.165 Центр-Банку. Львів, Ринок ч. 10, зложили дальше:

Радн. Александер Кидикевич Львів 10 зол. і 1 дол., о. Степан Василь Львів 25 зол., Говосовський Теофіл, Вільшанка мала п. Красне 12 зол., Анна Лукашевич Львів 5 зол., Приватний Сесиняр СС. Васильюк у Львові (збірка від учениць і учит. Збору) 100 зол., о. Волод. Яценкіа, збірка в церкві а Клепарові к. Львова 65 зол., д-р Осип Назарук, Львів 2 долари. Уряд парохіальний Лука (нов. Городенка) збірка в церкві а Ужні 12.35 зол., Іван Тромса Львів 10 зол., Іларія Чапельський Львів 2 долари, Максим Гарасимчук, власитель лібр. Барані Перетокі п. Сокаль 25 зол., д-р Ваген Бурачницький Львів 5 доларів, Корнило Яворіський Львів 10 зол., Чучман Ваген Львів 10 зол., Мішанський Союз Кредитовий Львів 30 зол., Олена Зеліанка Львів 1 долар, Евдокія Стахова Лазарівка п. Комарівка к. Бучача 4 зол., Григорій Шурко Ясло 10 зол., д-р Ярослав Лопат-

тинський лікар Гоговори 15 зол., І. Верти-порох Стень-Вельків 15 зол., о. дек. Апо-люній Чемеринський, Будаган а Терев-боя 20 зол., о. Павло Пятанько, Жидичини грот. Рожиче к. Луцька 30.50 зол., Видія Т-ва „Міланське Врштво" а Тернопі 150 зол., Степан Кушаль Нересиня (Підкарпатська Україна) 100 кч., М. Д. Тичево (Підк. Україна) 50 кч., Роман Кіа, суддя, Тичево (Підк. Україна) 20 кч., рязю 170 кч., т. е. 44.20.

Разом виказано сьогодні 603 зол. і 5 с. та 11 дол., що а виказанням до 15. п. м. 9.51.00 зол. і 154 дол. для суму 10.114.93 зол. і 165 дол.

Крім того а Українській Центр. Комітеті допомоги жертвам повені згодоєли аби жеві змірки: Громада Ялківці через о. Боднара 15 сотнарів збіжя і Дирекція кооператива а Хоросткові 47 сотнарів збіжя.

ВІДГУКИ ДІЯ.

„Стрия пвитуці береги“

На ті „пвитуці береги", на „ліси, дібро-ви, тай, дуги" — хлинула оспівувана ріка розбісненими бурюнами і залпа, замуля, вирвала з корінням усе, що стрінула по дорожжю.

За Стриєм пішли і інші ріки: звороп-ний Дністер, спольонізований Сян, заве-різований Прут і зрумунований Черемш.

Над цілою одною полоєю краю про-шли рошавалі хвилі вод, як війська оку-пантіа.

Здавалося, що не отрясється Галичина а нещастя, а парід, згідно а традицією, сиде на руїнах і почне плакати.

Та сталося не так.

Заметушився народ як божа пчіла а улях. Понад партійні паркани, частоко-ли і засіки подали собі руку... люди і разю пішли на поміч.

А в самім осередку повені, а місті Стри-алаштували „Хліборобську Виставу". Я-визов природі, сліпому жылу і неприя-ній долі.

Дня 25. вересня 1927 року відкриває її. На стрийських майданах знову залопоті-ти, як тому вісімнадцять років, украї-нський стяг. В сторону Стрия помагає, як тоді, потяги, повні веселих облич, дзві-них сердець і віруючих душ. Вірують натами, прапорами і обличчями, джени, а успіхи праці, поимно... врожа-них національних прикмет.

Стане народ віч-на-віч того, що за ві-сімнадцять літ зробив, що занедбав, а чого не встиг зробити. І буде це для нього „ма-фором у майбутнє" бодай а одній лі-лянці.

25. серпня 1927 року зацвітуть знову Стрия береги. Тим разом зацвітуть експо-нати, прапорами і обличчями.

А над тим усім — на синьмі осіннього неба — золотий усміх сонця і благосла-вляюча рука велитя.

Рука Евгєна Олєсянського...

Галактион Чіаха.

Ю. ДОРОШ.

Один день у пластовім таборі.

Линевий ранок у лісних лісах. Блиско золоте сонічко їзза гір, виритих віновічними смера-ми, пробуркались іташки та відари-ли в ранній концерт. Легенька йла зягла долинами та поволі почала череміюватися у сріблиту росу, що вкрила шовкові трави сіножа-тей.

У 2-м пласт-таборі 11. сталісла-вського курія зовсім ще спокій-но. Дрімая у ранніх проміннях кур-ріль-лісничка, лиш пластове зна-мя легесенію ворухється на по-лі, що високо вистає а одного боку стріху. На чистенькім подвір'ї, вкритім травю, білється роса, мов розсипані самодіяти. Кілька хвилин перед 5-ю. Найменший таборовик держить стійку. У повнім однострої в свєті, куртіа та гумовий плащі, якого рукави звисають йому геть-геть аж до землі (певно позивити у старшого товарища) та у широкім капелюсі робить вразіння велича-ного гриба. Ходить палумишо, ра-тує кроки та пось міркує, розкла-даючи довгими рукавами. Нараз стає і а глибини збавляа добуває тодішній годинник та з задівачам

ти обуви!" За пів години кожний готовий до виправи а ліси. Вожа та-бору виходить і визначає напрям: 1. частина — збирає гриби, 2. — сп-гналиває а верха протилежної гори, 3. — але ловити рибу до ріки!

Точно в 9-ій покидають пластуни табор на 3 години, щоб погуляти се-ред гірської природи та навчитися серед неї жити.

Пусто в таборі, лиш дижурний журавлиним кроком ходить по всім усюдам, а кухар і шміряки разом а казанами дрімачуть на сонці...

12-та година аполудне. Гамірно вертають пластуни а виправи. „Гор-шюлині" завазю таскає повний ко-шик грибів, а „Бєзштанько" робить собі апетит на „партійку". Тепер аж до обїду час забав. отже всі ра-до грають у круглі. — Чотири-шість... вісім... — кричить шпан-ний „Голодомор", а завазятій „Голо-дєтник" рішає зробити у своїй турі „девятку"... А на лісній алаї друга група. Там стають до перегонів пе-реможні останнього 100-метрового бігу, „Карамболь" і „Галабура". Ру-шають мов вихор, але в позивній до-роги пристає „Галабура". — „Ка-рамболь" зяв — гудить, бо при о-бїді дістане він пів раза більший „фас". Нараз симпатичне „о-о" грає у полуднішню спеку. Кидать пла-стуни іри та адуць обїдає. Гребєт.

ЗАДІЗНИЧІ КАТАСТРОФИ.

Дня 17, вересня на товарнім двірці то-
варний поїзд зі Станицяна зварунався
і поїздом, що піз худобу. Поїзд з худобою
їхав на зал. станх, на якім стояли вже на-
гоном владного поїзду. Три вагони ви-
скочили зі ший, а чотири ушкоджені. Ма-
шиністський кондуктор Федь Булик зі
Станицяна, що їхав першим вагоном,
пав під колеса і поломив собі обі ноги.

Дня 18 вересня ц. р. на станції Красне (біляку Львів-Броди) відбувся особливий поїзд із маневруючого локомотивом. Було 14 ранку, у цьому числі 11 подорожників і троєх залізничників. На місці катастрофи відбувся рятунковий поїзд зі Львова. Наслідком ударення маневруючий паровоз викинуто зі шли, шпини повгнанилися, віз розторошений. Зате львівський паровоз легше uszkodжений, сильніший uszkodжений багажовий віз, який відривався з залізної від інших вагонів. Цього ж зазначити треба, що катастрофа не була страшилою. — Рамні: Йос. Брож, керманич поїзду, Мих. Делтук, багажовий і почтового амбулансу, Андр. Роздольський (Олеско), Федь Олініч (Мальницький), Ст. Михалевський (Львів), Тома (Інотровський (Стевичин), Ів. Сікора (Дубів), Вілг. Дорожинський (Львів), Ант. Колак (Львів), Генр. Мишко, кондуктор (Львів), Тома Сова, почтовець (Львів), Павло Кравчук, зал. палич (Красне), кап. Ого Шік (Львів).

Головівка шістьох обвинувачених у державній зраді, яких справу розглядає трибунал присяжних у краківському окружному суді, триває далі.

В зв'язі з вістками про пліноване вве-
дення в народніх школах і в І. гімн. класі
и терет ліванської шк. кураторії обо-
чачового навчання української мови, а
чи блявникх до уряду заявляють, що в
справі введення української мови буде
факультикний примус, себ-то, що на імен-
и домагаиия батьків кожного ученика,
той ученик буде звільнений з науки тої
мови.

Землетрус на кримському півострові
триває далі. Стрясання повторюються
та й нині що якийсь час. Населення
тернопольці вітає на північ. Сотні домів
досить знищені, тисячі людей без даху
сплять під голим небом. На зливним домі

чупа та риж а яблуками зникають
у млі ока з казанів. Зате кождий з
чипланим ротом ві страхом замічає
дво у своїй Ілунці.

Після обіду миття ідунок та збір ча до викладів. „Муха“ поважно викладає сигналізацію, а „Караболъ“ з маркірантами солідно обговорює усіх шахрайських недуги (як білі голови та те славно: „мені недообре“). Але незабаром усі (навіть маркіранти з „Караболем“) стають у ряд да вправ впорядку. „Волошига“ знаменно „дає перцю“. Звороти та коміканції обхоплюють ціле єство пластуна. Мов машина виглядає гуртом молодих людей, що на приказ одного прецизійно виконує принасані рухи. Але і та „покута“ кінчиться за 2 години... І знон гри і забави не вільні, прискікм вездусі, серед запашу ялівців та живиці. Своєбійна весело проводять пластики час іляй кружнів та змагу. На вечерю ча з молоком і денні заняття починає.

Чудовий літній вечір. Сонце
зійшло вже вище за стіну далеких
лісів. У повітрі запах вівсяних
міл, сіножатей, ліса та гармонія
всесвітніх голосів. На табірних пологіх
часточках, ніде ні трісочки. Плі-
тунні в похилих одностронніх ви-
зяті в буряні та розгортаються до
сх. Не підняти тенору, що дивирає
до обочини, а то шмисак. Усі

СОЛЯЛІ

НАЙЛІПШІ ЦИГАРЕТОВІ
ПАПЕРЦІ І ТУТКИ

З Токіо повідомляють про нову катастрофу, яка приключилася на морі докіль острова Кію-Шію. У затоці Аріака затонуло 140 корабель наслідком землетрусу, який зрушив дно океану і спричинив фіял нечуваної сили. Потонуло сто кілька людей. Затонула, мабуть, великий корабель, що плве із Камчаткв до Японії. На його покладаї було 900 подорожних.

Брян повідомив телеграфічно французького амбасадора у Москві про постанову ради міністрів. У зв'язі з цими постановами амбасадор Гербет конферуватиме з Чічеріном. Дипл. редактор Аг. Аваас зазначає, що без сумніву в розмові ця буде порушена справа Раковського. Обов'язком Чічеріна буде признати, чи Раковський може вести переговори в Парижі в справі затіснення франц.-бальшовицьких взаємин після пресової кампанії, яка допомагається їх зрівнянню. У париських емігрантських колах розійшлася чутка, що Раковський з кінцем місяця відіде до Москви.

Північну часть Лондону навістив страшний хмародій. Вулиці заліті, вуличники перервані. Тампаа в кількох місцях виступила з берегів, вода пересічно піднялась на п'ять стіп. В середині і півд. Англії від кількох днів великої дощі. Вода забрала багато живої і мертвого інвентаря.

В четвер відбувся партійний суд ППС для розглянення справи мін. сусп. робіт Морачевського, який не аажаючи на у-хвалу партії, не зложив теки. Але що мін. Морачевський був саме тоді у Львові на з'їзді техніків, тому суд відложено.

наково убрані, усі тепер рівні. Починається вечірній звіт. Дяжурний скликає абірку та видає цілий табір під прикази обозного. Виходить вождь табору і відбирає звіт. Обозний голосить: „До абірки явилися всі, все в порядку!“, а опісля дає приказ виступити до звіту. Наперед виступають усі денні діловодчики та ті, що по відчитанім приказі переймають діловодство на слідуючий день. І починається: — Пафлуши фон Шлюсрок, пластуи-розвідники гуртка „Ванди“, голосить слухняно, що... і т. д. По молитві співаних збираються в гурток і починають свій репертуар. „Оперовий співачка Кармелюк своїм баском нагніває смерекі, а опісля басить усіх сотий раз розповіданю історійкою „пробичка“. Сміх, веселі вигукі та спів мішаються разом і дають вірну відбитку широкій пластовій душі.

Але вечірня трубка кригала, що треба йти в „стебло“. Десять хвилин після 9-ої і всі вже під кошами. Гробова мовчанка, бо дежурний лише „шукав шпари“, щоб кого впакувати до звіту.

Місяць підбився вже високо на небо та срібним саявом облив сонний курінь-лісничівку, окутаного в плащ стяканого і всю верхівку. Сидять онокіло сими України те дедіють золоті сии про будуче Зап тра...

В різних італійських містах вибухли заворушення на голодовому тлі. Населення нападає на міські префектури і домагається допомоги від уряду.

Поможіть здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Ямній. Засвідчіть ділом розуміння важкої культурної праці і виявіть свою вдячність українським робітникам пера! Жертви слати на адресу: Львів, Підвалє ч. 7, Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

публічний уряд у зв'язку з конфліктом із радянським представником у Парижі Раковським, висловлює енергію комуністичних дієчих. Між висловленими знаходиться редактор „Українських Вістей“ Боршак із секретарем та найближчим співробітниками. У редакції поліція зробила тріс і примусила часопис. Боршак мав пошукати між Франції на протязі 24-ох годин; німецький уряд дозволив висловити ла побут у Німеччині одну добу.

— Спортсві! аж тобо. Львівська польська спортова дружина „Погоні“, що я брався до Познаня на змагання з тамошньою „Вартою“, борючись за лавристів, вернувся — як пише „Хвілді“ — з приємним досвідом. Львівських спортсів обкинули познаняки „вудитними лайками в роді „русини та галиціаники“ а навіть ще більше переконуючим аргументом у формі хамства. Жидівська „Гасмонеа“, що має вихати теж у Познань на митві змагання „звернулася до управи Ліги домагаючись а певпяти своїм грачам забезпеку життя“. „Погоні“ вернувшись до Львова, внесла протест проти незаконної поведінки підчас змагань у Познані. „Гасмонеа“ навіть зякається туди їхати. Спорт нема що й казати!

— Сільські трагедії. Парубок із Верхрат Олекса Макар вийшов на роботу до Франції полішаючи в селі свою любую вдову Гриняк, з якою хотів женитися. Вдова за той час надумалась і дала на заповіді із його турпином Крупою. Макар попав у розпукку: навіщо втратив стільки гроша на поворот? і підпалити господарство Крупи. Чи суд оправдає цей учинок нещасним коханням? почуємо завтра. — У Крехові (Гонків, повіт) дітячка Сало вдушила своє немовля та закопала в землю; за те дістала півтора м.я. висини. — Пістара року азіяцький дістав парубок Валука із Салтова, який підчас сільської забави поранив ножем своїх побратимів, образивши, що його азіяччини із забави за авантюри. — Поліція нашла винуватиця тасиного вбивства у Вульді Мавсенецькій, де помер від побиття 20-літній парубок Голца. Ї не були приятелі вбитого Сенін і Ромаша, що мали з ним порахунки за янвус дичину.

— **Львівська хроніка.** Карина суз у Львові розбавив справу темпераменту артистки міського театру у Львові Грабонської, яка при нагоді домашнього непорозуміння із службином почала кидати посудинами на стару, немічну жінку Філіперову, за якої підняла на помешкання. Наслідком соуду лікарів, що артистка Грабонська поранила Філіперову, суз засудив артистку на 14 днів арешту із заміном на гривню 140 зол. — Поліція шурає за сніжком сторожів при вул. Замарстинівській 15, що підержував віру в духи у декораторів „свого” дому: кидати від дошного тасу в кожні каміни по яку та шибку. — На даху поїзду, що прийшов в Горілку найшли трупя якогось мушкетера. що ітан „сай-

пем' і на дорозі розбив собі імпірна го-
лону об якийсь міст.

— Катастрофи. У вівторок, 14-го Велесиди загинули від неосторожності одна людина. — На стадіі Завода аударилісь два поїзди: 3 раніше. — Недалеко Катаро вгославинський гідроплан упав у море підчас вірані; трьох пілоторуник потонуло. — У Франкесбоді агорді 5-поверховою госталишня "Імперіал". — У Кольно, завалився 3-поверховий дім: 7 осіб убиті. — Над Римом аударилісь два віськові літаки; один падаючи заплив дім; чотири летуни і три прохожі ранені.

— Смерть Ісадори Дункан. Померла одна з найоригінальніших артисток епохи, що створила нову школу в мистецтві танцю. Померла дуже трагічно немов би долила ще й у хвилину смерті хотіла агорити її символом, довкола якого дружила її вічно молода тіло. Вожеську Ісадору задушили шаль, який вона мала на шиї під час подорожі автоном Віллі; шаль заціпилася за колеса авто що потягнуло її на землю. Дункан а походження американка. Дебютувала вперше у Віллі як 22-літня дівчина і її амбіції, відомі всім, були настільки величезними, що вона хотіла стати найкращою танцівницею в світі.

також — була сенсацією, що між ними існує скандальний роман. Нині вся Європа вважала природним таємні босоміжжя і відкритий від одиго. Дункан була артисткою з божою ласкою і не знехтувала теж співчуттями лаврами як авторка. Її життя було ніжкою щасливим перепог змішаним з краплинами отрути. Вона мала непосидючу душу, палку, химерну, переконливу. Вона вилучила замуж за англійського режисера театру Гордона Крега, одного з предків нового театру. Двоє її доньок дітей утонуло у Севкалі — під час автомобільного випадку. Дункан розвелася із Крегом; підчас війни працювала сестра милосердя. Вертається на короткий побит до Америки, звідки втіла в новий невідомий світ у Радянську Росію, у палі продовжує свою своє життя. У Москві знайомиться із молодим поетом С. Есеніном і на 20 літ молодше — виходить за нього замуж. Це була останній романтичний пори. Есенін алкоголік і неврастеник кінчить самогубством. Дункан вертається у Париж, де лікують її візю. Вона мріє про заснування нової хореографічної школи. Замиється ще раз на Рів'єрі і хоче в розпуді втопитися у морі. Її відрятовують. Умирає трагічно як жидка. Авто, піддане небо і подорож підірвали з її життя авесіди чимдаль ролю.

— Побожний бурмістр. Ускер, мер Н-Йорку, приїхав у Рим і викликав складну політичну атмосферу, з якої уряд ні може вилітати. Зупинившись у столиці Італії він заявив: «Я — католик і першого мушу виконати свій обов'язок: є проти Святого Отця — папи. Заки папа не приймає меде, я стримаюсь від офіційних відвідин у Муссоліні і римського губернатора». Нью-Йорк сам не тільки не крутить голову, ш

— Філософ кухні. У паризькій мистецтву Беле відкрили цими днями на митингу одному письменникові, що дамабути найбільше пасолоди пайблизкі сільності людей. Зветься він Бріс Саварен і є напкою сучасного європейсько го куховарства. Його книжка «Філософія смаку: роздумували про транспендентальну гастрономію» доступна сотням тисяч посередлю, через тих, що приносять його його ідеї практично і поклали її людям на тарілці у формі вибисталих страв і пайських витребентів. Саварен ур. 1-го квітня 1753 у багатій ріллі, що наанмерла до нині. Він хотів стати адвокатором, але революція вигнала його в суспільне життя. Як член Національних Зборів, ворог терору, втік на чужину перед шибенницю: у Швайцарію та Америку, живучи з дітьми фрази, мови та груда скрині. Поселився в своїй Козметікет, де жив патріархальним життям за фермер. У 1796 р. керував у Франції, де спершу став комісаром директорії у Версалі, потім вишим суддею у Парижі. Хлоп до доброї кухні унаслідок по матері. Свою книжку писав довго, часто під час судових розправ. Вона вийшла аж після його смерті анонімно. Помер він у 1826 р. Гастрономи дякують його як свого філософа і визнають сотні мигалдливих страв. До нині у Парижі йде у академії в його честь «Како со», де належать найвишарпаніші письменники, дієчкі, мистці, що піддержують афоризм свого патрона «Зайрати найкращу людину їсть, але тільки розумна людина їсть їсти». Багато його афоризмів стало приполюком: «Долга народні залезати від сподобок», «Долга народні залезати від сподобок», як вони їсть?», «Одна новозікри- та страва має залезати більше шаста, як одна новозікри- та страва».

— Літературний куток. Підано вірш, який криїть у Лондоні пам'ятник у соборі св. Павла одному з найвищих поетів світа Мілтону Блек, у якого сотні респондентів його смерті. Вперше відгукнулися, коли він був живий. *Вірш, який криїть у Лондоні пам'ятник у соборі св. Павла одному з найвищих поетів світа Мілтону Блек, у якого сотні респондентів його смерті. Вперше відгукнулися, коли він був живий.*

